

ארנונה - תשלום מראש

רקע

1. לפי סעיף 4 בפרק ג' לצו הארנונה, מועד תשלום הארנונה השנתית הוא עד 31 בינואר. עם זאת, קיימת אפשרות לבצע הסדר לתשלום חיובי הארנונה בשישה תשלומים¹ בתחילת כל חודש אי-זוגי.²
  2. לפי צו הארנונה, תשלום ארנונה שנתית מראש מוגדר כתשלום מלא ובמזומן לכל שנת כספים עד ליום 31 בינואר אותה שנה. תושב הבוחר באפשרות זו יזכה בהנחה של 1% ויהיה פטור מעליות המדד במהלך השנה.
  3. עסקת תשלום מראש של מלוא סכום הארנונה לשנת המס לאחר יצירת חיוב שנתי במערכת³, נקלטת במערכת הגבייה העירונית (להלן - מערכת או מערכת מ.ג.ע) לפי קוד (סימנו) 002 המהווה קביעת סטטוס "שולם מראש".
- על-פי נתוני הפקודות הכספיות לשנים 2005-2012 שהועברו לביקורת, עסקאות שנקלטו לפי קוד 002 (חיוב שנתי ותשלום מראש) היוו כ-6% מסך עסקאות הארנונה בכל שנת מס:

שנה	סה"כ חיובי ארנונה (במיליוני ש"ח)	חיוב שנתי (במיליוני ש"ח)	אחוז חיוב שנתי מסה"כ חיובי ארנונה
2005	611	38	6.2
2006	644	38	5.9
2007	682	39	5.7
2008	720	42	5.8
2009	752	48	6.4
2010	783	47	6.0
2011	807	52	6.4
2012	835	48	5.7

4. לפי חוק הרשויות המקומיות (ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה), תש"מ-1980 (להלן - חוק), כל תשלום יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן וישולם במועד. היה ונישום לא פרע במועד שני תשלומים או יותר, יתבטל ההסדר ומלוא חיוב הארנונה יעמוד לפירעון מידי, בתוספת הצמדה מלאה למדד וריבית פיגורים.
- הגדרת "הפרשי הצמדה" בחוק:
- "(1) לענין ארנונה כללית המשתלמת על פי הסדר תשלומים - עדכון הארנונה לפי שיעור השינוי של המדד, מן המדד שפורסם בחודש נובמבר שקדם ליום החיוב, עד המדד שקדם למדד שפורסם סמוך לפני יום התשלום;

¹ החל משנת 2013, ניתן לשלם את חיובי הארנונה גם כל חודש, ב-12 תשלומים שווים.

² לבעלי הוראות קבע בבנק מבוצע ניכוי ב-15 לחודש אי-זוגי.

³ החיוב השנתי נקלט למערכת באמצעות מסך מס' 122 במקרים שמופק ספח לתשלום ובוצע תשלום. במקרים שמופק רק חיוב שנתי - הוא נקלט באמצעות פקודת יומן.

- (2) לענין ארנונה כללית המשתלמת בפיגור - עדכון הארנונה לפי שיעור השינוי של המדר, מן המדר שפורסם סמוך לפני מועד החיוב עד המדר שפורסם סמוך לפני יום התשלום;”
הגדרת “תשלומי פיגורים” בחוק :
”ריבית צמודה בשיעור של 0.75% לחודש, או בשיעור אחר כפי שקבעו שר הפנים ושר האוצר, ממועד החיוב בתשלום החובה עד יום שילומו, בהוספה או בהפחתה של הפרשי הצמדה.”
מדובר על ריבית פיגורים בשיעור של כ-9% במונחים שנתיים.
סעיף 2 לחוק קובע בנוגע לתשלומי פיגורים :
”א) תשלום חובה שלא שולם תוך 30 ימים מהמועד שנקבע לשילומו, ישולם בתוספת תשלומי פיגורים...”
סעיף 4 לחוק קובע בנוגע להסדר תשלומים :
”א) רשות מקומית רשאית לקבוע לארנונה כללית ולמס עסקים הסדר לפרעונם בתשלומים (להלן - הסדר תשלומים), במשך תקופה שלא תעלה על שנה ממועד החיוב בהם; כל תשלום לפי הסדר כאמור ישולם בתוספת הפרשי הצמדה.
א) תשלום על פי הסדר תשלומים לפי סעיף קטן (א) שלא שולם תוך 30 ימים מהמועד שנקבע לשילומו, ישולם בתוספת תשלומי פיגורים...
ה) לא פרע אדם במועד שני תשלומים על פי הסדר תשלומים שנועשה עמו, יתבטל ההסדר וסעיף 2 (ריבית פיגורים) יחול על יתרת תשלום החובה.”

עבודת הביקורת

1. מטרת הביקורת הייתה לבחון האם נקלטו במערכת מ.ג.ע כתשלום מראש רק עסקאות שנעשו במזומן (פירעון מלא בתחילת שנה).
הדוח נערך בעקבות ממצאים שעלו בדוח בנושא “בדיקת פעולות שבוצעו לגבי נכס שבבעלות עובדת יחידת אישורים לטאבו למגורים” המובא בדוח מבקרת העירייה הנוכחי (לשנת 2013).
2. הביקורת כללה, בין היתר, את הפעולות הבאות :
  - א. שיחות צוות הביקורת עם סגנית מנהל אגף גבייה ואכיפה, מנהלת יחידת שיקים דחויים, מנהלת מחלקת אכיפה וסגנה, מנהלת יחידת הוראות קבע וסגניתה, מנהלת מחלקת מחשוב ובקרה במינהל כספים, הממונה על הבקרה במחלקת מחשוב ובקרה וסמנכ”ל מערכות גבייה ופיננסיות של החברה האחראית על תחזוקת המערכת.
  - ב. ניתוח קובץ ממוחשב הכולל את כל התנועות הכספיות בשנים 2005-2012 (להלן - קובץ תנועות כספיות).
  - ג. עיון במסמכים רלוונטיים.
3. התקופה שנבדקה הייתה השנים 2005-2012.
4. הליך איסוף ממצאי הביקורת נערך בחודש דצמבר 2013.
5. טיטות הממצאים הועברו להתייחסות המבוקרים.

ממצאים

1. רקע

1.1 מקובץ תנועות כספיות עולה כי בשנים 2005-2012 נקלטו במערכת מ.ג.ע חיובים שנתיים אף על פי שהחוב לא נפרע במועד העסקה כתשלום במזומן, אלא באמצעות פריסת תשלומים שבוצעו בשכר עובדים שהחלו לעבוד בעירייה לפני 1.1.96 (להלן - **עובדים ותיקים**) או באמצעות המחאות מעותדות (לרבות מעובדים ותיקים):

שנה	חיובים שנתיים לגביהם לא בוצע תשלום במועד החיוב (במיליוני ש"ח)	אחוז החיובים השנתיים ללא תשלום מראש מסך החיובים השנתיים
2005	10	27.5
2006	13	33.8
2007	12	30.7
2008	14	33.4
2009	15	30.2
2010	12	24.5
2011	15	28.3
2012	15	31.7

1.2 לפי הסברי עובדי הגזברות וניתוח קובץ תנועות כספיות, חיובים שנתיים בוצעו במקרים הבאים:

א. עסקאות תשלום במזומן

תשלום החוב השנתי עד 31 בינואר במזומן (מזכה כאמור בהנחה שנתיית בשיעור של 1%).

לפי קובץ פקודות כספיות, עסקאות אלו היוו כ-3% מסך חיובי ארנונה וכ-52% בממוצע מסך החיובים השנתיים:

שנה	עסקאות תשלום מראש (במיליוני ש"ח)	אחוז עסקאות תשלום במזומן מסך חיובי הארנונה	אחוז עסקאות תשלום במזומן מסך עסקאות חיוב שנתי
2005	20	3.2	51.8
2006	21	3.2	54.3
2007	20	2.9	49.6
2008	20	2.8	47.8
2009	22	2.9	45.8
2010	29	3.7	61.3
2011	30	3.8	58.0
2012	23	2.8	49.2

ב. עסקאות השלמת תשלום

תשלום יתרת חיוב ארנונה לכל שנת הכספים, אף לאחר 31 בינואר, לרבות באמצעות פריסת תשלומים, אך לא במזומן (להלן - **עסקאות השלמת תשלום**).

נמצא כי נרשמו כתשלום מראש גם מקרים בודדים בהם התשלום בוצע באמצעות הוראות קבע או כרטיסי אשראי. הממצאים שיובאו להלן מתייחסים רק לתשלומים בשכר עובדים ותיקים או בהמחאות מעותדות.

2. עסקאות השלמת תשלום

2.1. בניתוח קובץ תנועות כספיות נמצא כי חלק מעסקאות השלמת תשלום בוצעו באמצעות פריסת תשלומים.

2.2. לפי קובץ תנועות כספיות, בוצעו בשנים 2005-2012 עסקאות השלמת תשלום באמצעות קבלת המחאות מעותדות בסכום של יותר מ-53 מיליון ש"ח, כדלקמן:

היקף כספי של עסקאות השלמת תשלום באמצעות המחאות מעותדות (באלפי ש"ח)	מספר משלמים שביצעו את העסקאות	שנה
4,905	256	2005
5,481	312	2006
4,497	302	2007
6,188	306	2008
6,689	320	2009
6,146	297	2010
9,675	295	2011
9,881	583	2012
53,462	2,671	סה"כ

2.3. משיחות שערכה הביקורת עם סגנית מנהל אגף גבייה ואכיפה ומנהלת יחידת אכיפה וסגנה עולה כי ניתן לבצע עסקאות אלו באמצעות הפקדת המחאות מעותדות כאשר כל תשלום נושא ריבית בשיעור 6% שנתי (להלן - **ריבית פריסה**). עם זאת, לדבריהם, כל עסקה כזו אמורה להיות מאושרת בידי הגובר, הממונה על ההכנסות או מנהל אגף גבייה ואכיפה.

נוסף על כך, עובדים ותיקים זכאים לביצוע עסקת השלמת חיוב באמצעות פריסת תשלומים עם ריבית בגובה 0%.

2.4. נמצא כי בעת קליטת חיוב ארנונה שנתי מבצעת מערכת מ.ג.ע חישוב של יתרת חוב הארנונה השוטף, הצמודה למדד, נכון למועד רישום החיוב השנתי והשלמת החיוב עד סוף שנת הכספים. רישום החיוב השנתי מונע הפקת חיובי ארנונה תקופתיים שנותרו במהלך השנה. במידה שסכום החיוב השנתי לא נפרע בחלוף שלושים יום, יתרת החוב מתחילה לצבור הפרשי הצמדה וריבית פיגורים ממועד קליטת החיוב השנתי.

2.5. מסך מס' 122 במערכת מיועד לקליטת חיוב ארנונה שנתי והפקת ספח לביצוע התשלום (עד התשלום בפועל מדובר על פקודה זמנית). במידה שפרעון החיוב לא יושלם עד סוף חודש, מערכת מ.ג.ע מבטלת את הרישום הזמני באופן אוטומטי. קיימת גם אפשרות לקליטת חיוב שנתי באמצעות פקודות יומן, על מנת להפריד בין רישום החיוב לקליטת התשלום.

2.6 קליטת המחאות במערכת מ.ג.ע יכולה הייתה להיעשות באחד משני מסכים המיועדים לקליטת המחאות מעותדות:

מסך מס' 321 מיועד לקליטת עסקת "גמר חשבון" בגין חוב. במקרה זה יתרת חוב הארנונה מפסיקה להיות צמודה למדד ו/או לריבית.⁴

מסך מס' 322 מיועד לקליטת תשלומים "על חשבון" החוב. במקרה זה יתרת החוב ממשיכה לצבור הצמדה ו/או וריבית.

נמצא כי, נכון למועד איסוף הממצאים, שני המסכים אוחדו למסך חדש (מס' 540). באמצעות מסך זה נקלטות ההמחאות וניתן לציין בו האם התשלום המתקבל הוא על חשבון חוב ארנונה או מהווה גמר חשבון. להלן צילום המסך:

נמצא כי עובדי יחידת אכיפה למגורים⁵ נהגו לקלוט את הנתונים כעסקאות "גמר חשבון" ולא כעסקאות "על חשבון".

בעת ביצוע חיוב שנתי וקליטת פריסת תשלומים במסך "גמר חשבון", המערכת מחשבת ריבית פיגורים והפרשי הצמדה (תוספת לחוב) לסוף שנה, בגין יתרת חוב שלא שולמה בפועל. אולם, כאשר בקופת העירייה מופקדות המחאות מעותדות לכיסוי חוב זה, תבוטל התוספת לחוב בתחילת השנה הבאה באופן אוטומטי⁶ מאחר

⁴ ביטול הצבירה בתחילת השנה שלאחר מכן במקרה בו הופקדו המחאות מעותדות.
⁵ עד שנת 2010 עובדות יחידת הוראות קבע היו רשאיות גם הן לקלוט עסקאות למערכת. נכון למועד איסוף הממצאים, עובדות יחידה זו אחראיות רק על רישום חיוב שנתי, השלמת חיוב ומתן הנחה לעובדים ותיקים.

⁶ פקודה גורפת שהממונה על הבקרה מבצעת בתחילת שנה.

שריבית פריסה כאמור כבר חושבה בעת הקליטה. בשימוש במסך "על חשבון" אין מחיקה של תוספות אלו.

במקרים בהם מוחלפות ההמחאות המעותדות בהמחאות אחרות למועדים מאוחרים יותר, אף מעבר לשנת חיוב הארנונה, אחרי ביטול התוספת לחוב, המערכת אינה מחשבת מחדש את ההצמדות הנ"ל לשנה שהסתיימה. המשמעות אפוא שבשימוש במסך "גמר חשבון" ניתן בתחילת השנה העוקבת להחליף המחאות מעותדות לתשלומי חובות עבר בלי להצמידם לריבית פיגורים והפרשי הצמדה.

2.7 כברירת מחדל נקבע במערכת כי שיעור ריבית פריסה הוא 6% שנתי. נמצא כי שדה "אחוז ריבית" ניתן לשינוי בידי כל עובד הקולט את העסקה, וכי היו מקרים בהם נקבע שיעור ריבית שונה.

מנהלת יחידת אכיפה וסגנה מסרו לביקורת כי כל עסקת תשלומים החורגת משיעור ריבית 6% שנתי בוצעה רק לאחר קבלת אישור מהגזבר, מהממונה על הכנסות העירייה או ממנהל אגף גבייה ואכיפה. לדבריהם, לרוב, אישורים אלו היו טלפוניים, ולא תועדו בכתובים.

הביקורת לא איתרה בקרה כלשהי על שיעורי ריבית הפריסה (שונים מ-6%) שהוזנו בידי העובדים בעסקאות השלמת תשלום. זאת ועוד, לא נמצא כי במערכת מ.ג.ע קיימת אפשרות להציג את שיעור ריבית הפריסה בעסקה לאחר ביצועה.

סמנכ"ל מערכות גבייה ופיננסיות של החברה האחראית על תחזוקת מערכת מ.ג.ע השיב לביקורת כי "אחוז הריבית אשר הוזן בעת ביצוע העסקה מתועד במערכת בתנאי שמפעילים מסך 540". כמו כן, הלה מסר לביקורת כי ניתן לבצע חסימת שינויי ריבית פריסה באמצעות הגדרת פרמטרים בטבלאות מערכת מ.ג.ע, כפי שמוצג להלן:

מספר	תיאור שדה	תחום	מסך שיקום דרו	תקף
16	גורר המנת מנה			9110
17	מקום גביה			
18	גורר המנת מקום גביה			
20	חלון לטוב עסקה			
21	גודל להפקיה 5			
22	חזק להפקיה 5			
23	שיק 1 מעבר 599 יום			
24	טוב הדפסת ב-ADVANCE			
25	הדפסת ADV			
26	הדפסת PRE-PRINT			
27	מקום גביה קופה			
29	% ריבית מינימום			
30	המנת % במסך			
34	קורא ממנטי			
43	גורר עיגול ל-540			

בבדיקת הגדרות המערכת נמצא כי חסימת שינויי ריבית פריסה לא הופעלה.

נוסף על כך, לדבריו, החברה התבקשה לאפשר עדכון אחוז ריבית פריסה רק לאחר הזנת ססמת מנהל. עם זאת, בבדיקות שערך צוות הביקורת בעמדות של שני משתמשים שונים (שאיים מנהלים) נמצא כי מערכת מ.ג.ע מאפשרת שינוי אחוז ריבית פריסה ללא כל דרישה נוספת.

2.8 הביקורת ערכה חישובים ממוחשבים במטרה לבדוק את שיעורי ריבית הפריסה שנקלטו בעסקאות השלמת תשלום ארנונה שבוצעו באמצעות המחאות מעותדות. עבור כל עסקת השלמת תשלום חושב הסכום לפי ריבית בשיעור 6% וההפרש בין הסכום לפי ריבית זו לבין הסכום לפי הריבית בפועל⁷.

מהבדיקה כאמור עולה כי בשנים 2005-2012 בוצעו 1,051 עסקאות עם שיעור ריבית פריסה נמוך מ-5%, וסה"כ ההפרש הנ"ל מסתכם בכ-366,000 ש"ח, כדלקמן:

שנה	מספר עסקאות עם ריבית נמוכה מ-5%	הפרש בין ריבית 6% לבין ריבית בפועל (בש"ח)
2005	151	41,835
2006	103	15,726
2007	126	40,091
2008	124	41,132
2009	37	70,918
2010	56	* 101,179
2011	140	29,072
2012	314	25,653
סה"כ	1,051	365,606

* כולל 49,746 ש"ח בגין הסדר של 29 תשלומים (נכס מס' 007200001) מ-4.10.10.

3. בדיקת עסקאות השלמת תשלום לעובדים ותיקים

3.1 לפי הוראת גזבר העירייה משנת 2010, עובדי יחידת אכיפה בלבד אחראיים על קבלת תשלום מעובדי עירייה. זו הסיבה לכך שעובדות יחידת הוראות קבע⁸ יוצרות השלמות חיוב בנכסים של עובדים ותיקים, בעוד שהתשלום במקרים אלו מתקבל ביחידת אכיפה.

3.2 עובדים ותיקים יכולים לפרוס את התשלום בגין עסקאות השלמת תשלום כניכוי משכר או באמצעות המחאות מועתדות⁹. כאמור, כאשר מדובר בעובד ותיק, שיעור ריבית הפריסה מתוקן ידנית ל-0%.

⁷ בשל היעדר יכולת לאתר שיעורי ריבית פריסה שנקלטו בפועל בעסקאות ולאחר שיחה עם חשבת אגף הכנסות עמ"ת שהצביעה על בעייתיות בחישוב הריבית על ידי מערכת מ.ג.ע, נלקחו בחשבון רק עסקאות עם שיעור ריבית פריסה נמוך מ-5% שנתי.

⁸ עובדות אלה אחראיות, בין היתר, על קליטת הנחה בשיעור 15% לעובדים ותיקים (הנחת עובדי עירייה) ורישום השלמת חיוב לעובדים אלה.

⁹ מנהלת יחידת הוראות קבע מסרה לביקורת כי נכון למועד איסוף הממצאים ניתנה הנחיה לקלוט עסקאות השלמת תשלום באמצעות המחאות מעותדות עם ריבית פריסה בשיעור 6%.

3.3 יועץ משפטי חיצוני לעירייה מסר לביקורת: "ההסדר שהיה נהוג בעירייה אינו מוכר בחוק. על פי הידוע לנו כיום, אגף הגזברות אינו נוהג כך עוד, ונגבים הפרשי הצמדה וריבית מכל עובד עירייה אשר מבקש להסדיר את תשלום הארנונה השנתית באמצעות פריסתה לתשלומים."

לשאלת הביקורת האם ניתן להבין מדברים אלה כי פריסת תשלומים באמצעות המחאות או באמצעות ניכוי מהשכר לעובדים שהחלו לעבוד בעירייה לפני 1.1.96 אמורה להתבצע עם הפרשי הצמדה וריבית פריסה של 6%, השיב היועץ המשפטי: "הפריסה אמורה להתבצע עפ"י הסדר תשלומים (חודשי או דו-חודשי) צמוד מדד או הסדר אחר בריבית הפריסה המקובלת בעירייה."

3.4 מנהלת יחידת הוראות קבע וסגניתה מסרו לביקורת כי כל עובד שהחל לעבוד בעירייה לפני 1.1.96 זכאי לפריסת תשלומים בשכר או באמצעות המחאות מעותדות. בקשת הביקורת לקבל אסמכתה לנוהג זה נענתה בידי מנהלת יחידת הוראות קבע בהצגת התכתבויות בנוגע לתשלום באמצעות ניכוי מהשכר בלבד לגמלאים. לשאלת הביקורת האם יש אסמכתה שלא להוסיף הפרשי הצמדה או ריבית פריסה לתשלומים באמצעות המחאות מעותדות של עובדים ותיקים, השיבה:

"לא. אבל מהמסמכים ששלחתי אפשר להבין את הנוהל. יש מזכר מחודש ינואר 1996 שבו... מנהלת יחידת שכר דאז מודיעה לגזבר על שינוי מ-6 תשלומים ל-12 תשלומים [בשכר] כרוטינה, וכן יש מכתב משנת 2001 שבו מנהל אגף הכנסות מודיע לגזבר שעקב פריסה של 8 תשלומים לפנסיונרים, המשמעות היא 8 תשלומים ללא ריבית והצמדה, והגזבר [דאז] מאשר. אפשר להבין מכך שאם לפנסיונרים ללא ריבית והצמדה בוודאי לעובדים בפועל. מכל מקום אישור רשמי של מועצה אין לי."

הביקורת מציינת כי אחד המסמכים משנת 2009 שצירפה מנהלת יחידת הוראות קבע לתגובתה היה מכתב לגמלאים מהיחידה עליה היא אמונה, בנושא "פריסת תשלום שומת ארנונה שנתית לגמלאים", בו נאמר:

1. "כידוע לכם, בעבר העירייה אפשרה לכם לשלם את שומת הארנונה בגין הנכס שבחזקתכם ב-8 תשלומים שווים ללא הצמדה וריבית, ששולמו באמצעות הפנסיה החודשית."

2. לאחרונה נבחנה פריסת התשלומים בתנאים הנ"ל ונמצא כי הפעולה אינה חוקית והעירייה לא רשאית לבצעה.

3. בנסיבות אלו ועל מנת לנסות ולהקל עליכם בתשלומי הארנונה, תאפשר העירייה, למעוניינים שביניכם, לשלם את שומת הארנונה השנתית באמצעות 6 תשלומים דו חודשיים **צמודים למדד** וללא ריבית... שישולמו מתוך הפנסיה החודשית..." [ההדגשה אינה במקור]

3.5 הביקורת ערכה חישובים ממוחשבים של עסקאות השלמת תשלום שבוצעו לעובדי עירייה ותיקים במטרה לחשב את עלות ההטבה שקיבלו (ריבית פריסה בשיעור 0%¹⁰). הממצאים יובאו להלן:

¹⁰ שלילת פרטי העובדים הוותיקים בוצעה על סמך קוד הנחת עובדי עירייה בגין חיובי ארנונה.

א. המחאות מעותדות

נמצא כי בשנים 2005-2012 בוצעו 226 עסקאות השלמת תשלום באמצעות המחאות מעותדות לעובדים ותיקים. עלות ההטבה מסתכמת בכ-34,000 ש"ח.

ב. ניכויים מהשכר

נמצא כי בשנים 2005-2012 בוצעו 14,200 עסקאות השלמת תשלום באמצעות ניכוי מהשכר לעובדי עירייה ותיקים בסכום כולל של 52 מיליון ש"ח. עלות ההטבה הכלולה בעסקאות אלו מסתכמת בלפחות כ-410,000 ש"ח¹¹, כדלקמן:

שנה	מספר עסקאות	הצמדה למדד שלא נזקה לתשלומים (בש"ח)	ריבית פריסה בשיעור של 6% שלא נזקה לתשלומים (בש"ח)
2005	1,995	1,825	201,547
2006	2,072	684	219,756
2007	2,106	1,428	223,807
2008	2,078	156,885	188,554
2009	2,024	90,671	190,407
2010	1,357	34,284	144,459
2011	1,293	79,917	140,288
2012	1,275	43,789	134,140
סה"כ	14,200	409,483	1,442,958

תגובת יועצת משפטית חיצונית לעירייה:

"הסוגיה עשויה לגרום טענה מצד ועד העובדים, כי מדובר בחלק מתנאי העסקה של עובדי העירייה. משכך, החליטה העירייה לבחון את הטענה במישור יחסי העבודה הקיבוציים. בהתאם לממצאי הבחינה, תגבש העירייה החלטתה."

3.6 הביקורת איתרה שני עובדים שנהנו מההטבה שניתנה לעובדים ותיקים אף על פי שהחלו עבודתם בעירייה לאחר 1.1.96:

■ נכס פיזי מס' 8231811000

העובדת החלה עבודתה בעירייה בשנת 1994, פוטרה בשנת 1995 וחזרה לעבוד בספטמבר 1996. יועץ משפטי חיצוני לעירייה מסר לביקורת כי עובדת שהפסיקה את עבודתה מעבר לשנה וחזרה לאחר 1.1.96 אינה נכללת בקבוצת העובדים הוותיקים.

בכל אחת מהשנים 2009-2012 נקלטו למערכת עסקאות השלמת תשלום באמצעות המחאות מעותדות ללא ריבית פריסה, בסך כולל של 14,068 ש"ח. סכום ריבית הפריסה שלא נגבתה בעסקאות אלו לפי ריבית בשיעור 6% מסתכם ב-2,362 ש"ח.

¹¹ הביקורת מציגה את החישוב לפי הצמדה למדד - חישוב תשלום כל חודש בחודשו, ולחילופין, לפי תוספת ריבית פריסה בשיעור 6% החלה על הסדר תשלומים כאמור.

מנהלת יחידת הוראות קבע הציגה לביקורת אישור העסקת העובדת שקיבלה מאגף כוח אדם בשנת 2008, לפיו מועד תחילת עבודתה הוא ב-1.9.94, ולכן קיבלה הטבת ריבית פריסה בשיעור 0%.

תגובת מנהלת יחידת הוראות קבע:

"מקרה זה הובא בפני [יועץ משפטי חיצוני לעירייה] והוא המליץ לחייב את ההנחה רק משנת 2014. אני מחכה לאישור מנהל הארנונה."

■ נכס פיזי מס' 7205702000

העובדת החלה עבודתה בעירייה בשנת 1998. אף על פי כן, בשנים 2009-2010 היא נהנתה מהנחת ארנונה לעובדים ותיקים (15%). כמו כן, בשנים אלו בוצעו עסקאות השלמת תשלום בסכום כולל של 16,510 ש"ח באמצעות המחאות מעותדות עם ריבית בשיעור שנתי של 0%. על-פי תחשיב שערכה הביקורת, ריבית הפריסה לפי שיעור 6% שנתי בעסקאות אלו מסתכמת ב-2,383 ש"ח. מנהלת יחידת הוראות קבע מסרה לביקורת כי בשנת 2011 אותרה הטעות והנחת עובדים ותיקים בוטלה רטרואקטיבית בערכים נומינליים. עם זאת, הטבת ריבית פריסה (0%) בוטלה רק לשנים הבאות.

תגובת מנהלת יחידת הוראות קבע:

"למיטב ידיעתי לא היה נהוג לחייב בדיעבד ריבית פריסה."

המלצות

1. יש לוודא כי פריסת המחאות מעותדות בגין חיוב שנתי תאושר בכתב בידי הגזבר, הממונה על ההכנסות או מנהל אגף גבייה ואכיפה. האישור ייסרק למערכת מ.ג.ע.
✓ בישיבת הצוות לתיקון ליקויים נמסר: "מבוצע - יש מערכת חדשה."
2. יש לבצע חסימת שינויי ריבית פריסה במסך קליטת המחאות מעותדות (מס' 540). כל עסקת תשלומים נמוכה משיעור ריבית 6% שנתי תבוצע רק לאחר הצגת בקשה בכתב שתכלול את הסיבה להפחתת הריבית, המשמעות הכספית של השינוי וקבלת אישור בכתב מגורם מוסמך. הבקשה והאישור ייסרקו למערכת. ללא אישור בכתב, ייחשב השינוי כמתן הנחה שלא בסמכות. זאת, נוסף לשימוש ב"ססמת מנהל" שתבטל את חסימת שינוי ריבית הפריסה.
3. על מחלקת מחשוב ובקרה לערוך בקרה ממוחשבת תקופתית על שיעורי הריבית שניתנו בפועל ולהעביר את המידע על אודות שיעורי ריבית נמוכים מ-6% לבדיקת אסמכתאות.
✓ בישיבת הצוות לתיקון ליקויים נמסר כי ההמלצה מבוצעת.